

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
V KADENCJA**

Warszawa, dnia 19 lipca 2002 r.

Druk nr 175

**KOMISJA
USTAWODAWSTWA
I PRAWORZĄDNOŚCI**

**Pan
Longin PASTUSIAK
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Na podstawie art. 77 ust. 1, w związku z art. 76 ust. 1 Regulaminu Senatu Komisja Ustawodawstwa i Praworządności wnosi o podjęcie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej projektu ustawy o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami i ustawy o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw.

W załączeniu przekazuję projekt ustawy wraz z uzasadnieniem.

Jednocześnie informuję, że w dalszych pracach nad tym projektem ustawy komisję reprezentować będzie senator Robert Smoktunowicz.

Przewodnicząca Komisji
Ustawodawstwa i Praworządności
(-) Teresa Liszcz

USTAWA
z dnia 2002 r.

**o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami i ustawy o zmianie ustawy
o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie
niektórych ustaw**

Art. 1.

W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2000 r. Nr 46, poz. 543, z 2001 r. Nr 129, poz. 1447 i Nr 154, poz. 1800, z 2002 r. Nr 25, poz. 253 i Nr 74, poz. 676) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 212 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

"1. Na pokrycie opłat za użytkowanie wieczyste lub ceny sprzedaży działki budowlanej oraz ceny sprzedaży położonych na niej budynków, lokali lub nieruchomości rolnych stanowiących własność Skarbu Państwa osobom, które w związku z wojną rozpoczętą w 1939 r. pozostawiły nieruchomości na terenach nie wchodzących w skład obecnego obszaru państwa, a które na mocy umów międzynarodowych zawartych przez państwo miały otrzymać ekwiwalent za mienie pozostawione za granicą, zalicza się wartość pozostawionych nieruchomości.";

2) skreśla się art. 213.

Art. 2.

W ustawie z dnia 29 grudnia 1993 r. o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1994 r. Nr 1, poz. 3) skreśla się art. 17.

Art. 3.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

Projekt niniejszy ma na celu umożliwienie Zabużanom, tj. obywatelom polskim uprawnionym do otrzymania odszkodowania za mienie pozostawione na obszarach byłych Kresów Wschodnich Rzeczypospolitej Polskiej, wchodzących obecnie w skład terytorium państwowego Białorusi, Litwy oraz Ukrainy, poszerzenie możliwości realizacji przysługujących im praw. Mimo tego, że Zabużanie nigdy, nawet w okresie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, nie byli pozbawieni prawa do odszkodowania, niemniej do dnia dzisiejszego wielu z nich nie otrzymało rekompensaty.

Poprzedni rząd próbował rozwiązać problem Zabużan poprzez ustawę reprivatyzacyjną. Jednak łączenie dzisiejszych roszczeń zabużańskich z kwestią reprivatyzacji jest nieuzasadnione i dowodzi braku zrozumienia problemu. Należy zwrócić uwagę na zdecydowanie odmienną sytuację prawną Zabużan i osób wysuwających roszczenia reprivatyzacyjne. O ile, w przypadku ustawy reprivatyzacyjnej, chodzi o zmianę istniejącego porządku prawnego poprzez przywrócenie majątku osobom pozbawionym go na mocy ówczesnych i wciąż obowiązujących aktów prawnych, to w przypadku Zabużan chodzi wyłącznie o umożliwienie wykonywania przysługujących im praw, poprzez usunięcie niczym nieuzasadnionych ograniczeń. Prawa majątkowe osób, które zostały pozbawione mienia pozostawiając je na terenach nie wchodzących obecnie w skład Państwa Polskiego (tzw. "mienie zabużańskie") wynikają z układów "republikańskich", związanych z przesunięciem granic po II wojnie światowej, zawartych przez PKWN w 1944 r. z Ukrainą, Białorusią, Litwą a także umów międzynarodowych z b. ZSRR. Prawa te potwierdzane były wielokrotnie, zarówno regulacjami ustawowymi, jak i orzeczeniami sądowymi w tym Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego (np. uchwały SN z 1990 r. – III AZP 12/90, SN z 1991 – III CZP 84/90, SN z 1992 – III CZP 33/92, orzeczenie TK z 1987 r. – P1/87 i wiele innych).

Obecnie podstawę prawną dla realizacji praw Zabużan stanowi, przede wszystkim, art. 212 ustawy z 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2000, Nr 46, poz. 543 z późniejszymi zmianami), a szczegółowe zasady i tryb realizacji tych roszczeń określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 1998 r. w sprawie sposobu zaliczania wartości nieruchomości pozostawionych za granicą na pokrycie ceny sprzedaży nieruchomości oraz opłat za użytkowanie wieczyste oraz sposobu ustalania wartości tych nieruchomości (Dz. U. z 1998 r., Nr 9, poz. 32 z późniejszymi zmianami). Jednakże, na podstawie innych przepisów tej ustawy oraz przepisów innych ustaw, Zabużanie są faktycznie pozbawieni możliwości realizowania swoich praw.

Również ostatnie zmiany legislacyjne wprowadzają kolejne ograniczenia przy realizacji uprawnień zabużańskich. Ustawa z dnia 21 grudnia 2001 r. o zmianie ustawy o organizacji i trybie pracy Rady Ministrów oraz o zakresie działania ministrów, ustawy o działach administracji rządowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 154, poz. 1800) w art. 21 pkt 17 lit. b) dokonuje bardzo niekorzystnej dla Zabużan zmiany ustawy z dnia 30 maja 1996 r. o gospodarowaniu niektórymi składnikami Skarbu Państwa oraz o Agencji Mienia Wojskowego. Przepis ten stanowi, że art. 212 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (podstawowy dla dochodzenia roszczeń przez Zabużan) nie będzie miał zastosowania do mienia Skarbu Państwa będącego w zarządzie lub użytkowaniu jednostek organizacyjnych podporządkowanych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej, nie wykorzystywanego przez te jednostki do realizacji ich zadań. Zmiana ta wyklucza więc zaspokajanie roszczeń Zabużan z zasobów Agencji Mienia Wojskowego.

Konieczna jest szybka naprawa aktualnie obowiązującego ustawodawstwa, tak aby umożliwić byłym mieszkańcom Kresów realizację ich roszczeń. W tym celu należy, przede wszystkim, rozszerzyć i przywrócić możliwość realizacji uprawnień Zabużan z nieruchomości, którymi gospodaruje Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa. Najbardziej pilne i niezbędne zmiany to:

- uchylenie przepisu zawartego w art. 17 ustawy z dnia 29 grudnia 1993 r. o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw,
- uchylenie przepisu zawartego w art. 213 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- zmiana przepisu zawartego w art. 212 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami poprzez włączenie do zasobu nieruchomości przeznaczonych na zaspokojenie roszczeń Zabużan, nieruchomości rolnych stanowiących własność Skarbu Państwa.

Tym samym przywrócona zostanie regulacja zawarta w art. 81 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości. Zmiany te wprowadza niniejszy projekt, dzięki czemu Zabużanie będą mogli realizować swoje prawa w odniesieniu do nieruchomości rolnych Skarbu Państwa, znajdujących się obecnie we władaniu Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa.

Należy podkreślić, że mimo obecnych problemów budżetu państwa, wskazane jest jak najszybsze podjęcie kroków zmierzających do zaspokojenia uprawnień przysługujących osobom, które zostały wysiedlone z byłych województw wschodnich Rzeczypospolitej Polskiej. Jest to problem szczególnie ważny w okresie zmiany rygorów zakupu ziemi przez obywateli innych

państw. Ułatwiając zakup polskiej ziemi cudzoziemcom, wprost nie wypada pozbawiać obywateli polskich otrzymania tejże ziemi w ramach rekompensaty. Należy pamiętać, że Zabuzan wysiedlono z rodzinnych stron nie dlatego, że byli posiadaczami ale dlatego, że byli Polakami.

Jeśli chodzi o skutki finansowe niniejszej ustawy, należy podkreślić, że ustawa nie wprowadza dodatkowych obciążeń dla budżetu państwa. Zabuzanom od 1945 r. przysługuje prawo do odszkodowania za mienie pozostawione na terenach nie wchodzących obecnie w skład Państwa Polskiego. Obowiązek zaspokojenia Zabuzan wciąż ciąży na budżecie państwa, a niniejsza ustawa ma jedynie na celu ułatwienie spełnienia ich słusznych roszczeń.

Biorąc powyższe pod uwagę, niezwłoczne uchwalenie niniejszych zmian jest niezbędne, by umożliwić Zabuzanom szersze zaspokojenie ich roszczeń, nie tylko słusznych z moralnego punktu widzenia, ale również wynikających z wciąż obowiązujących aktów prawa międzynarodowego.

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.